

Eén voor allen, allen voor één

Joanna Wils¹

'Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren', zo luidt het eerste artikel van de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens. De verklaring werd niet toevallig in 1948 aangenomen, na de grootschalige en systematische inbreuken op de persoonlijke vrijheid en lichamelijke integriteit. In de nasleep van de Tweede Wereldoorlog plaatste het internationaal recht het individu centraal.

Die vanzelfsprekendheid van individuele mensenrechten zou later in vraag gesteld worden door de opkomst van 'collectieve rechten', de zogenaamde 'derde generatie' na politieke en sociale mensenrechten. Hoewel collectieve claims al langer aanwezig waren in het internationaal recht, zouden collectieve rechten pas diep in de tweede helft van de twintigste eeuw uit de schaduw treden.²

Collectieve rechten belichamen het idee dat bepaalde rechten niet aan individuen toegekend kunnen worden, of niet door individuen uitgeoefend kunnen worden. Ze worden toegekend aan een groep van mensen, een collectief.

Ze worden vaak beschouwd als concepten die individuele rechten versterken én afbakenen: collectieve rechten zetten een kader uit waarin individuele rechten uitgeoefend kunnen worden, en beperken tegelijkertijd hun draadwijdte. Beiden kunnen in conflict komen met elkaar. Op zo'n moment moet bepaald worden welk recht primeert.

De verhouding tussen het individu en een grotere gemeenschap speelt vaak op de achtergrond van mensenrechtelijke kwesties. Organisaties en gemeenschappen kunnen helpen om individuele rechten af te dwingen, maar kunnen ook een remmende werking hebben. Individuele rechten kunnen bijdragen tot een sterk gemeenschapsweefsel, maar kunnen zo'n weefsel ook schade toebrengen. Deze editie van Tijdschrift voor Mensenrechten brengt de wisselende verhouding tussen individuen en groepen van mensen naar de voorgrond.

Coördinator bij LABO vzw **Jens Van Lathem** bekritiseert de in België wijdverspreide praktijk om betogingen juridisch onderhevig te maken aan toestemming van het lokaal bestuur. Van Lathem bespreekt de GAS-boetes die opgelegd worden wanneer zo'n toestemming niet verkregen is, en plaatst ze in de internationale en nationale mensenrechtelijke context.

In een artikel over 'taalwelvaartschauvinisme', bespreekt **Simon Venmans** individuele sociale rechten in een context van inburgering en talenkennis. Venmans steunt op sociologische inzichten en stelt zich de vraag of sociale rechten het juiste middel zijn om tot integratie te komen.

Jan Buelens bespreekt een grondwettelijk arrest over stakingen bij Delhaize met een focus op het individuele recht op tegenspraak en het collectieve stakingsrecht. Buelens beschrijft hoe eenzijdige verzoekschriften steeds vaker gebruikt worden om fundamentele rechten in te perken, en sluit zich aan bij de visie van het Grondwettelijk Hof dat zulke eenzijdige

1 Joanna Wils rondt een LL.M. in milieurecht af aan NYU School of Law en start in september als doctoraal onderzoeker aan het Instituut voor Internationaal Recht van de KU Leuven.

2 C. BISAZ, *The Concept of Group Rights in International Law: Groups As Contested Right-Holders, Subjects and Legal Persons*, Martinus Nijhoff, Leiden/Boston, 2012, 1.

procedures de uitzondering moeten blijven, zeker in stakingszaken.

Deze editie eindigt met een interview met **Sophie Buysse**, oprichtster van Debateville, afgenomen door **Kaat Vleugels**. Debateville leert kinderen en jongeren debatteren, en zo ook opkomen voor hun rechten. Buysse legt uit hoe een team van medewerkers en vrijwilligers kinderen en jongeren sterker in hun schoenen leren staan. Eén voor allen, allen voor één.